

Opname en verblijf

Over de Wet zorg
en dwang

Maakt u zich zorgen om een familielid met dementie of een verstandelijke beperking? Is hij erg in de war en lukt het thuis niet meer? Dan is het misschien nodig dat hij opgenomen wordt in een zorginstelling.

Als uw familielid¹ er zelf voor kiest om in een zorginstelling te gaan wonen, heet dit een vrijwillige opname. Het kan ook zijn dat uw familielid deze keuze niet meer goed zelf kan maken. Bijvoorbeeld omdat hij dementie of een verstandelijke beperking heeft. Als opname dan nodig is, valt deze opname onder de Wet zorg en dwang (Wzd).

1 Met familielid bedoelen we de persoon voor wie een aanvraag voor een besluit tot opname en verblijf wordt gedaan. Waar 'hij' staat, kunt u ook 'zij' of 'hen' lezen.

Wat is de Wet zorg en dwang?

Heeft u een familielid met een verstandelijke beperking of psycho-geriatrische aandoening, zoals dementie? Dan regelt de Wet zorg en dwang (Wzd) wanneer hij onvrijwillige zorg krijgt of onvrijwillig opgenomen kan worden. De Wzd geldt soms ook als uw familielid een 'gelijkgestelde aandoening' heeft zoals het syndroom van Korsakov, de ziekte van Huntington of niet-aangeboren hersenletsel. Onvrijwillige zorg, opname met een besluit tot opname en verblijf of onvrijwillige opname, mag volgens de Wzd alleen als het écht niet anders kan. Bijvoorbeeld als er sprake is van een onveilige situatie. Dit heet ernstig nadeel. Opname met een besluit tot opname en verblijf of onvrijwillige opname mag alleen in een instelling die geregistreerd staat. Wij noemen dit een Wzd-geregistreerde accommodatie.

Wat is ernstig nadeel?

In de Wzd staat dat er ernstig nadeel is als er (een grote kans is op) bijvoorbeeld verwonding of levensgevaar. Er is ook sprake van ernstig nadeel als uw familielid zichzelf verwaarloost of als hij agressie bij anderen oproept.

Wat doet het CIZ?

Het CIZ onderzoekt of opname noodzakelijk en geschikt is voor uw familielid. Ook kijken wij of er minder ingrijpende mogelijkheden dan opname zijn. Zodat ernstig nadeel voorkomen of gestopt kan worden. Als uw familielid al is opgenomen, onderzoeken wij of opname nog steeds passend is.

Aanvraag doen

Vaak kan uw familielid met passende zorg thuis blijven wonen. Maar als het thuis niet meer lukt, is het soms beter dat uw familielid in een veilige omgeving wordt opgenomen. U doet dan een aanvraag bij het CIZ voor een 'besluit tot opname en verblijf'. Deze aanvraag kunt u doen als uw familielid 12 jaar of ouder is. De zorgaanbieder van uw familielid of een cliëntondersteuner kan u helpen met de aanvraag. Op onze website leest u hoe u een cliëntondersteuner kunt vinden.

Wie kan een aanvraag doen?

1. De wettelijk vertegenwoordiger van uw familielid.
2. De echtgenoot of de (geregistreerde) partner van uw familielid.
3. (Groot)ouders, (klein)kinderen, broers of zussen van uw familielid.
4. (Groot)ouders en (klein)kinderen van de partner van uw familielid, partners van de kinderen van uw familielid, broers en zussen van de partner van uw familielid.

Alleen familieleden van 18 jaar of ouder kunnen een aanvraag doen.

Als uw familielid al is opgenomen in een zorginstelling kan de zorgaanbieder ook een aanvraag doen.

De aanvraag voor een besluit tot opname en verblijf kunt u indienen via onze website **ciz.nl**. Wij nemen dan per brief of telefoon contact met u op. We maken een afspraak met u om bij uw familielid op bezoek te komen.² Het is fijn als u, de vertegenwoordiger van uw familielid of een cliëntondersteuner, bij dat bezoek aanwezig is.

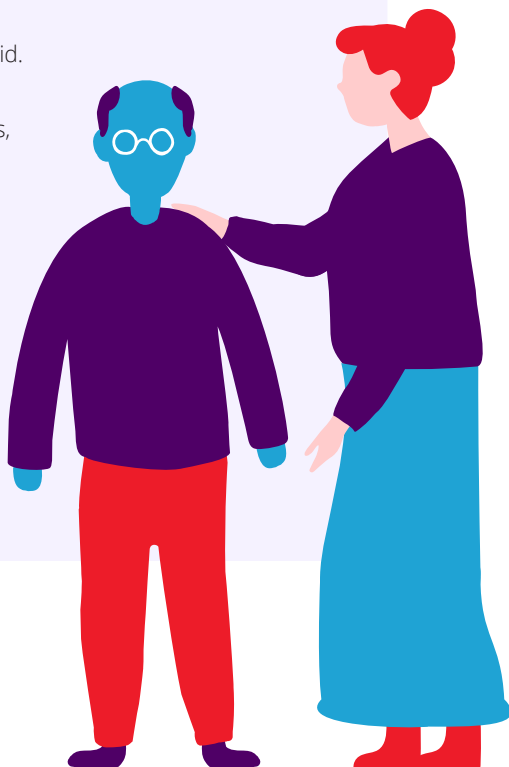
² Dit bezoek doen we soms via beeldbellen.

Vertegenwoordiging

De vertegenwoordiger is de persoon die mag spreken voor uw familielid als die niet meer kan opkomen voor zijn eigen belangen. Hieronder staat wie voor uw familielid mag spreken. Er geldt een rangorde.

Als voorbeeld: de partner van uw familielid verzet zich niet tegen de opname. De dochter verzet zich wel. Het verzet van de dochter telt dan niet want de partner staat hoger in de rangorde.

- 1 De wettelijk vertegenwoordiger van uw familielid.
- 2 De persoon die door uw familielid schriftelijk is gemachtigd in een door de notaris opgestelde volmacht of levenstestament.
- 3 De partner van uw familielid.
- 4 Een ouder, kind, broer, zus, grootouder of kleinkind van uw familielid.

Het onderzoek

Voordat we op bezoek komen, bekijken we de reden van de aanvraag en de medische informatie. Ook bekijken we het zorgplan, als dat er is en proberen we contact op te nemen met de vertegenwoordiger. Tijdens het bezoek luisteren we goed naar uw familielid en de andere aanwezigen. Wij bespreken waarom er een opname nodig is. We willen weten of uw familielid het eens is met de opname. Of dat hij zich tegen de opname verzet. We willen ook weten hoe de vertegenwoordiger van uw familielid denkt over de opname. Zo ontstaat er een goed beeld van de situatie.

Na het bezoek

Na het bezoek overlegt de medewerker die op bezoek is geweest, met een medisch adviseur van het CIZ. Ze stellen samen vast:

- Of er sprake is van een onveilige situatie voor uw familielid of zijn omgeving. Dit noemen we ernstig nadeel.
- Of opname noodzakelijk en geschikt is om het ernstig nadeel te voorkomen of te stoppen.
- En of er minder ingrijpende mogelijkheden dan opname zijn.
- Hoe uw familielid en eventueel zijn (wettelijk) vertegenwoordiger denkt over opname.

De uitkomst van het onderzoek

Als het onderzoek klaar is, krijgt u een brief met daarin de uitkomst van het onderzoek. Uw familielid ontvangt een kopie van deze brief.

Na het onderzoek zijn er verschillende uitkomsten mogelijk:

1 Vrijwillige opname

Een besluit tot opname en verblijf is niet nodig. Uw familielid overziet zijn situatie en is het eens met de opname. Hij kan opgenomen worden.

2 Besluit tot opname en verblijf

Soms kan uw familielid niet meer zeggen of hij het eens of oneens is met de opname. Of hij zegt dat hij opgenomen wil worden, maar kan de gevolgen niet goed overzien. Dat heet in de Wzd 'geen bereidheid, geen verzet'. Uw familielid krijgt een besluit tot opname en verblijf. Met dit besluit kan uw familielid opgenomen worden in een Wzd-geregistreerde accommodatie.

3 Verzet

Als uw familielid of zijn vertegenwoordiger duidelijk geen opname wil, is er verzet. Het CIZ kan dan geen besluit tot opname en verblijf afgeven. Wij zetten de aanvraag om in een aanvraag voor een rechterlijke machtiging. U hoeft geen nieuw aanvraagformulier in te vullen. Wel hebben wij een medische verklaring van een onafhankelijke arts nodig. De onafhankelijke arts onderzoekt de situatie van uw familielid en geeft aan of hij opname nodig vindt. We gebruiken alle informatie en stellen een verzoekschrift op voor de rechter. Met het verzoekschrift vragen we hem om een beslissing te nemen over de opname. Als de rechter beslist dat opname met een rechterlijke machtiging nodig is, kan uw familielid opgenomen worden. Soms besluit de rechter dat een opname niet nodig is. Bijvoorbeeld omdat er toch minder ingrijpende mogelijkheden dan een opname zijn. Of omdat de situatie is veranderd.

4 Geen besluit tot opname en verblijf

Zorgt het gedrag van uw familielid niet voor een onveilige situatie voor zichzelf of zijn omgeving (ernstig nadeel)? Of is opname niet noodzakelijk en geschikt om het ernstig nadeel te voorkomen of te stoppen? Zijn er wellicht minder ingrijpende mogelijkheden dan opname? Of blijkt dat uw familielid geen verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening heeft? Dan geven wij geen besluit tot opname en verblijf af. In de brief leggen we dit uit.

Bezwaar maken

U kunt geen bezwaar maken of in beroep gaan tegen het besluit van het CIZ. U kunt wel een klacht indienen over hoe de medewerker van het CIZ zijn werk gedaan heeft. Hoe dit werkt staat op onze website **ciz.nl**.

Als u informatie wilt over de rechten van uw familielid kan een cliëntenvertrouwenspersoon Wzd (CVP) u hierbij helpen. Een CVP is onafhankelijk en de hulp is kosteloos. Op de website **dwangindezorg.nl/wzd/clienten/clientenvertrouwenspersoon** kunt u lezen hoe u in contact komt met een CVP.

Meer over ons

Het CIZ beoordeelt of mensen recht hebben op zorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) of in aanmerking komen voor zorg vanuit de subsidieregeling ADL-assistentie. Daarnaast beoordeelt het CIZ of mensen kunnen worden opgenomen op basis van de Wet zorg en dwang (Wzd). Wij doen dit in het besef dat de regels voor iedereen gelijk zijn, maar dat mensen wel van elkaar verschillen. Het onderzoek is onafhankelijk en objectief. Wij doen dit volgens richtlijnen van het ministerie van VWS.

Privacy

Het CIZ gaat zorgvuldig om met persoonsgegevens. Op onze website **ciz.nl/privacy** kunt u lezen hoe wij dat doen. Ook vindt u daar welke gegevens wij verwerken en welke rechten uw familielid heeft.

Contact en meer informatie

Op **ciz.nl** vindt u meer informatie over het CIZ. Heeft u nog vragen? Neem dan contact op. Wij helpen u graag. U kunt op de website uw vraag stellen aan onze chatbot of live chatten met een medewerker. Of u kunt ons bellen op het telefoonnummer 088 789 1000.

Meer informatie over de Wet zorg en dwang vindt u ook op de website **dwangindezorg.nl**

Deze folder is een uitgave van het CIZ.

Aan de tekst kunnen geen rechten worden ontleend. December 2025